

Vergaderjaar 2002–2003

28 600 D

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2003

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE	blz.
A. Artikelsgewijze toelichting bij het wetsvoorstel	2
Wetsartikelen 1 en 2 (uitgaven en ontvangsten)	2
B. Algemene toelichting bij de begroting	3
1. Inleiding	3
2. Uitgaven	4
3. Ontvangsten	8
4. Totaaloverzicht van het Fonds	9
C. Toelichting per begrotingsartikel	11
1. Uitgaven	11
2. Ontvangsten	19

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2 (uitgaven en ontvangsten)

De begrotingen die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begroting van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2003 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2003. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2003.

Met de vaststelling van deze wetsartikelen wordt de in de begrotingsstaat opgenomen begroting van de uitgaven en de ontvangsten voor het jaar 2003 vastgesteld. De in die begroting opgenomen begrotingsartikelen worden door middel van een algemene toelichting en een toelichting per begrotingsartikel toegelicht in de onderdelen B en C van deze memorie van toelichting.

De Minister van Economische Zaken,
H. Ph. J. B. Heinsbroek

De Minister van Financiën,
J. F. Hoogervorst

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

B. ALGEMENE TOELICHTING BIJ DE BEGROTING

1. INLEIDING

Bij wet van 21 december 1995 is het Fonds economische structuurversterking (Fes) ingesteld (Wet Fonds economische structuurversterking, Stb. 1996, 51 en 52). In 2002 is de Fes-wet het laatst gewijzigd (Stb. 2002, 294). Het fonds is een begrotingsfonds conform de Comptabiliteitswet 2001 en heeft als doel het financieren van investeringsprojecten van nationaal belang waarmee beoogd wordt de economische structuur te versterken. Hiertoe worden vanuit het fonds bijdragen toegekend aan andere begrotingshoofdstukken ter financiering van dergelijke projecten. Het Fes is dus een verdeelfonds, de feitelijke projectuitgaven worden onderbouwd, geraamd en verantwoord op de andere begrotingshoofdstukken.

De voeding van het fonds bestond tot en met 1998 uit bepaalde aardgasbaten, de common area baten, andere voor het fonds te bestemmen ontvangsten uit de winning van aardgas, opbrengsten uit het vervreemden van bepaalde vermogensbestanddelen van het Rijk en overige ontvangsten.

Met ingang van 1999 is de voeding van het fonds gewijzigd. Op hoofdlijnen wordt uitgegaan van een voeding uit 41,5% van de aardgasbaten (niet-belasting middelen) en de opbrengsten uit hoofde van de structureel bespaarde rentelasten die het gevolg zijn van het in mindering brengen op de staatsschuld van common area baten, vervreemdingen van staatsdeelnemingen en veilingen van rechten. Op de structureel bespaarde rentelasten bij vervreemdingen van staatsdeelnemingen wordt de daarmee samenhangende structurele derving van dividendontvangsten in mindering gebracht. Met ingang van 2001 wordt het Fes niet meer gevoed uit de rentevrijval van de opbrengst van geveilde rechten (zoals radio-, ether- en televisiefrequenties), maar dient ter voeding van het Fes een annuïteit op basis van deze opbrengsten.

Het kabinet is voornemens een wetswijziging aan de Staten-Generaal voor te leggen waarin wordt geregeld dat de EZ-ontvangsten van Energie Beheer Nederland (EBN) B.V., meerjarige stand Miljoenennota 2002, die voorheen werden afgedragen aan DSM in verband met de door DSM gehouden certificaten EBN B.V., niet worden gerekend tot de aardgasbaten waarvan 41,5% als voeding van het Fes dient. Vóór 2002 stonden tegenover de winstuitkering van EBN B.V. aan de Staat, de afdrachten van de Staat aan certificaathouder DSM. Eind 2001 heeft de Staat voor € 1,24 mrd de certificaten EBN B.V. van DSM overgenomen. Door de aankoop van de certificaten hoeven dividenden betreffende de boekjaren 2002 en verder niet meer te worden overgedragen. Wel heeft DSM nog recht op een aantal dividenduitkeringen 2001. Deze worden in 2002 geraamd op € 22 mln.

De hierdoor gecreëerde ruimte op de Rijksbegroting dient ter compensatie van de gestegen rentelasten op de nationale schuld als gevolg van de aankoop van de certificaten EBN B.V. Per saldo is deze aankoop budgettair neutraal.

De wettelijke grondslag hiervoor met betrekking tot het jaar 2002 is inmiddels verkregen via de eerste suppletore begroting 2002 van het Fes. Voor de jaren na 2002 zal er een wetswijziging aan de Staten-Generaal worden voorgelegd.

2. UITGAVEN

2.1. Investeringsimpuls 1994

Bij Voorjaarsnota 1993 is besloten tot een Investeringsimpuls van in totaal € 2 269 mln in de periode 1994–1998 voor de versterking van de economische structuur. De impuls heeft betrekking op projecten in de sfeer van verkeer en vervoer (€ 1 929 mln), bodemsanering (€ 227 mln) en kennisinfrastructuur (€ 113 mln). Voor de projecten op het terrein van verkeer en vervoer is destijds binnen het fonds € 681 mln gereserveerd voor de financiële doorloop na 1998. Eveneens is € 150 mln beschikbaar voor het tekort in de Europese bijdrage aan verkeer en vervoer projecten. Hiermee bedraagt de totale Fes-bijdrage in de Investeringsimpuls 1994 per saldo € 3,10 mrd (€ 3,21 mrd inclusief prijsbijstelling), waarvan tot en met 2001 € 2,33 mrd uit het fonds is uitgekeerd.

2.2. Betuweroute en Hogesnelheidslijn

De feitelijke projectuitgaven voor de Betuweroute en de Hogesnelheidslijn-Zuid (HSL-Zuid) worden geraamd op de begroting van het Infrastructuurfonds. Ten aanzien van de Betuweroute is reeds in 1995 een positief besluit genomen door het parlement. Ten aanzien van de HSL-Zuid heeft het kabinet zich in de PKB-3 in mei 1996 uitgesproken voor het voorkeurs tracé uit de PKB-1, met een aantal inpassingsmaatregelen naar aanleiding van het gevoerde bestuurlijk overleg en de discussies rondom het Groene Hart.

Voor deze projecten is in het fonds € 4 525 mln geraamd, inclusief een maximum van € 545 mln reeds uitgekeerde en nog uit te keren prijsbijstelling. Aan voorfinanciering voor deze projecten is in het fonds € 1 784 mln geraamd, inclusief € 168 mln aan uitgekeerde en nog uit te keren prijsbijstelling. Dit brengt de binnen het Fes geraamde middelen voor de Betuweroute en de Hogesnelheidslijn in totaal op € 6 308 mln. Tot en met 2001 heeft het Fes hiervan € 2 493 mln uitgekeerd.

2.3. SWAB, Extra impuls en Hubertustunnel

Van de ontvangsten uit hoofde van het tussenvonnis in het common area geschil is in de ontwerpbegroting 1998 € 592 mln via het Fes ingezet voor investeringen in het kader van Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB). Bij Najaarsnota 1999 is ter vermindering van het destijds bestaande tekort in het Fes ultimo 2010 besloten € 45,4 mln van deze uitgaven niet meer uit het Fes te financieren, maar ten laste van de algemene middelen. Het totaal binnen het Fes geraamde bedrag van € 550 mln (inclusief prijsbijstelling) is ultimo 2000 helemaal besteed, waarmee dit project binnen het Fes is afgesloten.

In de brief van 31 maart 1998 betreffende de Impuls voor de ruimtelijk-economische structuur (Kamerstukken II 1997/98, 25 017 nr. 6) heeft het kabinet aan een aantal verkeer- en vervoerprojecten middelen toegekend uit het Fes. In totaal is hiertoe in het Fes een bijdrage geraamd van € 858 mln (€ 895 mln inclusief prijsbijstelling), waarvan tot en met 2001 € 262 mln uit het fonds is uitgekeerd.

Bij Voorjaarsnota 2000 is een bijdrage aan het Infrastructuurfonds van € 28 mln (inclusief prijsbijstelling 2001) opgenomen ten behoeve van de Hubertustunnel. Hiervan is tot en met 2001 € 11,7 mln uit het fonds uitgekeerd.

2.4. Investeringsimpuls 1998

Het Regeerakkoord 1998 bevatte een investeringspakket dat, voor zover het Fes-waardige projecten betreft, via het fonds gefinancierd wordt. Het gaat hierbij in de periode 1999 tot en met 2010 om een totaalbedrag van € 6 916 mln (€ 7 625 mln inclusief prijsbijstelling) via het Fes. Hiervan is tot en met 2001 € 1 289 mln door het fonds uitgekeerd. De concrete uitwerking van het pakket naar projecten vindt plaats via de ICES (Interdepartementale Commissie Economisch Structuurbeleid). Indien individuele projectvoorstellen voldoende zijn uitgewerkt, worden bijdragen van de post Projecten in voorbereiding (uitgavenartikel 01.07) overgeboekt naar de post Investeringsimpuls 1998 (uitgavenartikel 01.08).

2.5. Investeringsimpuls 2001

Het kabinet heeft bij de begrotingsvoorbereiding 2001 besloten tot een investeringspakket van in totaal € 5 464 mln (€ 5 736 mln inclusief prijsbijstelling) voor de clusters Bereikbaarheid, Natuur, Milieu en vitaliteit steden en Kennis voor de periode 2001 tot en met 2010. Ook bij deze impuls vindt de concrete uitwerking van de verschillende projecten plaats via de ICES. Voor zover voorstellen nog onvoldoende zijn uitgewerkt, worden de daarmee samenhangende middelen geraamd op artikel 01.07 Projecten in voorbereiding. Indien projectvoorstellen voldoende zijn uitgewerkt, worden de middelen geraamd op het artikel 01.09 Investeringsimpuls 2001.

2.6. Bruggetje RA 1998

Tezamen met de besluitvorming over de Investeringsimpuls 2001 is besloten in de jaren 2000 tot en met 2010 reeds bestaande investeringsprojecten uit het Fes te financieren. Het gaat hierbij op dit moment om een bedrag van in totaal € 2 366 mln. Het betreft Fes-waardige projecten die voorheen ten laste van de reguliere Rijksbegroting werden geraamd. De hierdoor ontstane ruimte op de Rijksbegroting wordt aangewend voor andere uitgaven. De voorheen binnen het Fes geraamde prijsbijstelling voor 2003 en verder is via het «bruggetje» overgeheveld naar het ministerie van Financiën. Met ingang van 2003 wordt de prijsbijstelling conform de systematiek op de rijksbegroting uitgekeerd.

2.7. Kenniswijk

Bij begrotingsvoorbereiding 2002 heeft het kabinet besloten voor het project «Kenniswijk» in de regio Eindhoven een Fes-bijdrage van € 45,7 mln ter beschikking te stellen. Voorwaarde is echter wel dat private partijen minimaal 50% bijdragen in de kosten.

2.8. Strategisch Akkoord 2002

In het Strategisch Akkoord 2002 zijn extra middelen voor mobiliteit en bereikbaarheid uitgetrokken. Het grootste deel van deze middelen (60%, zijnde € 1 476 mln tot en met 2010) is in het Fes gereserveerd. Over de precieze besteding van de middelen moet nog worden besloten.

2.9. Prijsbijstelling

De geraamde prijsbijstelling betreffende de verkeers- en vervoersuitgaven van de Investeringsimpuls 1994, de impuls voor de ruimtelijk-economische structuur van (destijds) € 858 mln, het cluster Bereikbaarheid van de Investeringsimpuls 1998 en alle uitgaven van de Investeringsimpuls 2001 zullen met ingang van 2003 conform de systematiek op de Rijksbegroting (in jaarlijkse tranches en zonder nacalculaties) door het ministerie van Financiën worden uitgekeerd. Daarom is de prijsbijstelling die voorheen geraamd stond op artikel 1.10 via het zogenaamde «bruggetje» overheveld naar het ministerie van Financiën. De prijsbijstelling voor de Betuweroute en de Hogesnelheidslijn blijft separaat op de desbetreffende artikelen geraamd. Deze uit te keren prijsbijstelling is gemaximeerd.

2.10. Kasplafond

De totale geraamde fondsuitgaven in enig jaar mogen niet hoger zijn dan de totale voor dat jaar geraamde ontvangsten, minus 10% van de voor dat jaar geraamde ontvangsten uit de aardgasbaten (de zogenaamde buffer), plus het eindsaldo van het jaar ervoor. In onderstaande tabel worden de in deze ontwerp-begroting opgenomen uitgaven geconfronteerd met het kasplafond. Uit de confrontatie van het kasplafond met de in deze ontwerp-begroting geraamde uitgaven blijkt dat de uitgaven voor het begrotingsjaar en de daarop volgende jaren onder het kasplafond blijven. Zonder aanpassingen zullen de uitgaven in 2007 echter het kasplafond overschrijden. Deze overschrijding zal moeten worden opgevangen met extra ontvangsten of met een herprioritering binnen de uitgaven.

(x € 1 000)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Geraamde uitgaven	2 643 594	2 868 333	1 864 139	1 711 644	1 792 581	2 226 392
Kasplafond	3 956 320	3 250 816	2 153 722	1 956 373	2 020 468	2 129 903

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de hoogte van de uitgaven, de ontvangsten en het kasplafond.

2.11. Toezeggingen

De fondsbeheerders kunnen ten laste van het fonds toezeggingen doen voor bijdragen aan begrotingshoofdstukken. In deze toezeggingsbrieven is aangegeven onder welke voorwaarden de bijdrage beschikbaar wordt gesteld en hoe de verantwoording dient te geschieden. Tot nu toe zijn op deze wijze voor een totaalbedrag van ruim € 10,5 mrd de volgende toezeggingen geformaliseerd:

Specificatie van toezegingsbrieven

Aan	d.d.	Voor project(en)	Bedrag (€ mln)
EZ	16.08.94	HPCN en NOBIS	27,2
VenW	16.08.94	Verkeer en vervoer, Bodemsanering, LWI, Transporttechnologie en Ondergronds bouwen	2 071,5
VROM	16.08.94	Bodemsanering	136,1
OCW	16.08.94	Mainport Rotterdam en MIBITON	20,4
LNV	16.08.94	Agro ketenmanagement	13,6
VenW	16.02.96	Betuweroute (BR)	43,6
EZ	15.08.96	MARIN	45,4
VenW	20.12.96	Betuweroute en Hogesnelheidslijn	1 832,8
VenW	22.01.98	Hogesnelheidslijn (HSL)	7,7
VenW	12.01.99	Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	592,2
VenW	12.01.99	Betuweroute (BR)	315,4
VenW	12.01.99	Impuls ruimtelijk economische structuur	846,8
VenW	12.01.99	Doorloop na 1998 van verkeer en vervoer projecten uit Investeringsimpuls 1994	830,4
VenW	12.01.99	Hogesnelheidslijn (HSL)	23,6
		Impuls ruimtelijk economische structuur, ontsluiting vinex-locatie Deventer-Colmschate Noord.	11,3
VROM	12.01.99	Stichting kennisontwikkeling en kennistransfer Bodem (SKB)	15,9
VenW	15.10.99	Ondergronds Logistiek Systeem (OLS)	4,1
EZ	15.10.99	Gigaport	64,4
VenW	15.10.99	Connekt, Kenniscentrum Verkeer en Vervoer	15,9
VenW	15.10.99	Expertisenetwerk Meervoudig Ruimtegebruik (EMR)	15,9
OCW	15.10.99	Wetenschap en Technologie Centrum Watergraafsmeer	13,6
OCW	15.10.99	Biomade	6,8
OCW	15.10.99	Kaderregeling Technocentra	18,2
LNV	15.10.99	Ketennetwerken, Clusters en ICT (KLICT)	13,2
OCW	15.10.99	Delfts Cluster	19,1
VenW	21.12.99	Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	- 45,4
VenW	21.12.99	Bereikbaarheidsimpuls 1998	148,8
EZ	21.12.99	Economie Ecologie en Technologie (EET)	18,2
VROM	21.12.99	Programma Milieutechnologie (ProMT)	9,1
VROM	21.12.99	Nationaal Initiatief voor Duurzame Ontwikkeling (NIDO)	12,7
VenW	18.12.00	Bereikbaarheid voorfinanciering	505,6
OCW	18.12.00	ICT en Onderwijs	467,4
OCW	18.12.00	Kennis, onderzoek en innovatie	113,4
VenW	19.12.00	Hogesnelheidslijn (HSL)	172,4
VenW	19.12.00	FES-brug	158,8
VenW	21.02.01	Prijscompensatie Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	2,5
VenW	21.02.01	Hubertustunnel (inclusief prijscompensatie)	27,4
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Investeringsimpuls 1994	8,1
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Impuls ruimtelijk economische structuur	26,5
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Hubertustunnel	1,0
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Bodemsanering	1,2
VenW	2.11.01	Kenniswijk Eindhoven	45,4
VenW	2.11.01	Hogesnelheidslijn (HSL)	375,7
VenW	2.11.01	Voorfinanciering Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	506,9
VenW	2.11.01	Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR)	259,3
VenW	2.11.01	FES-brug	237,0
OCW	2.11.01	Prijscompensatie ICT en Onderwijs (impuls 2001)	21,0
OCW	2.11.01	Prijscompensatie kennis, onderzoek en innovatie	5,1
EZ	2.11.01	Herstructurering bedrijventerreinen	47,4
EZ	2.11.01	Kennis, onderzoek en innovatie	237,1
VROM	17.01.02	Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)	14,4
VenW	02.05.02	Voorfinanciering Geluidsisolatie Schiphol (GIS)	169,0
Totaal			10 551,1

3. ONTVANGSTEN

De tot en met 1996 ten gunste van het Fes gekomen opbrengsten uit de verkoop van staatsdeelnemingen (€ 2 592 mln uit verkoop KPN en € 675 mln uit verkoop DSM) worden aangewend voor de Investeringsimpuls 1994.

Uit hoofde van het tussenvonnis met betrekking tot het common area overbeleveringsgeschil tussen Brigitta en NAM is € 1 136,9 mln in het Fes gestort. Van de resterende ontvangsten zijn conform de nieuwe voedings-systeematiek de structureel bespaarde rentelasten met ingang van 1999 ten gunste van het Fes gebracht.

In 1998 is € 600,1 mln ontvangen uit de veiling van etherfrequenties. De opbrengsten van de veiling van UMTS-frequenties in 2000 bedroegen € 2,7 mld. De hierdoor bespaarde rentelasten in 2000 zijn ten gunste van het Fes gebracht. Met ingang van 2001 zijn de opbrengsten hiervan via een annuïteit met een looptijd van 15 jaar ten gunste van het Fes gebracht.

Met ingang van 1999 zijn de ontvangsten uit aardgas niet meer gebaseerd op het extra exportvolume (ten opzichte van het Plan Gasafzet 1990), maar bedragen deze op grond van de nieuwe Fesvoedingswet een vast percentage van 41,5% van de totale niet-belasting ontvangsten uit aardgas. In onderstaande tabel worden de gehanteerde olieprijsen en dollarkoersen gepresenteerd.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008–2010
Olieprijs \$/vat	24	24,5	23	23	23	23	23
Koers € (in \$)	0,94	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Met ingang van 1999 komen de opbrengsten van de verkoop van staatsdeelnemingen niet meer rechtstreeks in het Fes, maar via de structurele rentevrijval die het gevolg is van het ten gunste van de staatsschuld brengen van de opbrengsten.

In de jaren 1999 tot en met 2001 is in totaal € 527,9 mln aan rente-besparingen uit incidentele baten gerealiseerd (ontvangstartikel 01.02).

Voor de meerjarige raming van ontvangsten uit hoofde van aardgasbaten en rentebesparingen zijn technische aannames gehanteerd. Uitgegaan is van behoedzame veronderstellingen ten aanzien van zowel olieprijs en dollarkoers als verkoop staatsdeelnemingen, veilingen en rente (rekening houdend met eventuele dividendderving).

4. TOTAALOVERZICHT VAN HET FONDS

(x € 1,0 mln)	t/m 2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008–10	Totaal
Investeringsimpuls	2 777	65		163					3 006
Overig V&V	394	151	193	231	91	31	5	– 99	997
Kennisinfrastructuur	158	9	9	9	9	9			204
BR en HSL	2 493	803	728	135	280	87			4 526
SWAB	549								549
Impuls 1998/ voorfinanc. BR HSL	1 289	862	765	248	272	629	1 243	3 549	8 857
Impuls 2001	353	506	891	885	779	612	479	1 274	5 779
Bruggetje RA 1998	396	248	283	109	119	177	253	780	2 366
Strategisch akkoord 2002				84	162	246	246	738	1 476
Prijsbijstelling									
Totale uitgaven	8 410	2 644	2 868	1 864	1 712	1 793	2 226	6 243	27 760
Waarvan naar het Infrastructuur-fonds		2 237	2 486	1 369	1 248	1 222	1 670	4 697	
ONTVANGSTEN:									
Overig aardgas	3 632	1 641	1 528	1 301	1 156	1 239	1 343	4 506	16 346
Incidentele baten	528	374	399	448	496	545	569	1 708	5 068
Staatsdeelnemingen	3 267								3 267
Overig vermogen	600								600
Common area	1 137								1 137
Extra export gas	1 351								1 352
Totale ontvangsten	10 515	2 015	1 927	1 749	1 652	1 784	1 912	6 214	27 768
Jaarsaldo		– 628	– 942	– 115	– 60	– 9	– 314	– 28	
Cumulatief saldo	2 105	1 477	535	420	360	351	37	9	

Het jaarsaldo is het batig (nadelig) saldo van uitgaven en ontvangsten over het betreffende begrotingsjaar. Het cumulatief saldo is het batig (nadelig) saldo tot en met het betreffende begrotingsjaar. Dit laatste saldo is als batig (nadelig) saldo opgenomen in de saldi artikelen van de Fesbegroting.

Uit de meerjarige doorkijk in bovenstaande tabel blijkt dat het fonds bij deze ramingsveronderstellingen in 2010 een nagenoeg sluitend cumulatief saldo heeft.

Investeringsprojecten uit het Fonds economische structuurversterking (Fes) hebben tot doel ruimtelijk-economische problemen in Nederland op te lossen. De verschillende investeringsprojecten staan daarbij niet op zichzelf, maar vormen een onderdeel van samenhangende investeringspakketten. Deze samenhangende en integrale benadering is een effectieve methode gebleken om de uitdagingen, zoals bijvoorbeeld geformuleerd in de impulsbrief 1998, tegemoet te kunnen treden. De investeringspakketten bestaan naast de uit het Fes gefinancierde investeringen ook uit investeringsprojecten die met algemene middelen worden gefinancierd. In onderstaande tabel zijn alle Fesbijdragen aan door departementen uitgevoerde investeringsprojecten gerangschikt naar de thema's Bereikbaarheid, Vitaliteit steden (inclusief bedrijventerreinen), Milieu en Kennis. Een totaaloverzicht van de investeringspakketten (inclusief de niet uit het Fes gefinancierde projecten) is opgenomen in de jaarlijkse monitoringsrapportage over de investeringsimpulsen.

(in € mln)	t/m 2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008–2010	Totaal
Bereikbaarheid	7 867	2 259	2 565	1 557	1 416	1 468	1 916	5 336	24 384
Vitaliteit steden	–	105	74	86	80	108	104	286	843
Milieu	184	98	14	14	14	14	14	41	393
Kennis	359	183	216	208	203	203	193	580	2 145
Totaal	8 410	2 644	2 868	1 864	1 712	1 793	2 226	6 243	27 760

C. TOELICHTING PER BEGROTINGSARTIKEL

1. UITGAVEN

01 Bijdragen van het fonds aan andere begrotingen

Artikel 01.01 Bijdragen aan de begroting van het Infrastructuurfonds in het kader van verkeer & vervoer

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002		116 621	136 678	311 497	89 920	31 257	
1e suppl. begr 2002		34 000	55 000	80 000			
Mutatie		866	1 025	2 334	674	234	
Ontwerp-begr. 2003	153 605	151 487	192 703	393 831	90 594	31 491	4 764

Op dit artikel worden de bijdragen geraamd aan het Infrastructuurfonds ten behoeve van het onderdeel verkeer en vervoer uit de Investeringsimpuls 1994. Met ingang van de begroting 1998 worden deze uitgaven binnen het Infrastructuurfonds geraamd op de uitgavenartikelen 01.01 en 01.02. In de uitgavenraming 2004 voor verkeer en vervoer zijn middelen opgenomen ter dekking van lager uitvallende Europese bijdragen. Tevens is een bijdrage voorzien aan het Infrastructuurfonds ten behoeve van de Hubertustunnel en is de voorfinanciering uit het Fes van de gestegen kosten voor de geluidsisolatie rond Schiphol (GIS) opgenomen (€ 169 mln). Het betreft hier uitgaven in de jaren 2002 tot en met 2004. Terugbetaling van de voorfinanciering uit het infrastructuurfonds wordt gedekt door een verlenging van de bestaande heffingen in het kader van het Heffingenbesluit Geluidhinder Burgerluchtvaart (Stb. 82(284)) met ingang van 2008.

Specificatie artikel 01.01							
(x € 1 000)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
V&V Investeringsimpuls			162 976				
Overig V&V IF	104 481	132 888	150 628	90 594	31 491	4 764	
Overig V&V VROM	1 134		227				
Voorfinanciering GIS	34 000	55 000	80 000				
Hubertustunnel	11 872	4 815					
Totaal	151 487	192 703	393 831	90 594	31 491	4 764	

Specificatie mutatie					
(x € 1 000)	2002	2003	2004	2005	2006
Prijsbijstelling Overig V&V IF	778	989	1 121	674	234
Prijsbijstelling V&V Impuls			1 213		
Prijsbijstelling Hubertustunnel	88	36			
Mutatie	866	1 025	2 334	674	234

Toelichting op de mutatie:

De mutatie betreft de uitdeling van de prijsbijstelling tranche 2002.

Artikel 01.02 Bijdragen aan andere begrotingen in het kader van bodemsanering

Opbouw uitgaven (in € 1000)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002		21 317					
1e suppl. begr 2002		43 948					
Mutatie		160					
Ontwerp-begr. 2003	31 236	65 425					

In het kader van het onderdeel bodemsanering is € 136,1 mln beschikbaar voor de ontwikkeling van VINEXwoningbouwprojecten. Hiervan is tot en met 2001 € 95,1 mln via de begroting van VROM aan de betrokken provincies en stadsgewesten beschikbaar gesteld. Voor een nadere toelichting op deze uitgaven wordt verwezen naar uitgavenartikel 07.18.05 van de begroting 2003 van VROM.

Daarnaast is € 90,8 mln (exclusief prijsbijstelling) beschikbaar voor bodemsanering in verband met infrastructuurprojecten. Hiervan is € 68,1 mln bestemd voor onvoorziene uitgaven bij de uitvoering van de verkeer en vervoerprojecten uit de Investeringsimpuls 1994 en voor VINEX-infrastructuurprojecten. De resterende € 22,7 mln is met name ingezet voor bodemsanering van percelen van de NS ten behoeve van de ontwikkeling van stationslocaties. Van deze middelen is tot en met 2001 € 68 mln uit het Fes bijgedragen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar uitgavenartikel 04.02 van de begroting van het Infrastructuurfonds.

Specificatie artikel 01.02						
(x € 1 000)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
VROM	41 044					
Infrastructuur (V&V en VINEX)	24 381					
Totaal	65 425					

Toelichting op de mutatie:

De mutatie betreft de uitdeling van de prijsbijstelling tranche 2002 voor Infrastructuur (V&V en VINEX).

Artikel 01.03 Bijdragen aan andere begrotingen in het kader van kennisinfrastructuur

Opbouw uitgaven (in € 1000)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002		9 076	9 076	9 076	9 076	9 076	
Mutatie		68	68	68	68	68	
Ontwerp-begr. 2003		9 144	9 144	9 144	9 144	9 144	–

Op dit artikel wordt de bijdrage geraamd aan het project «Kenniswijk» in de regio Eindhoven van € 45,7 mln. De bijdrage was oorspronkelijk aan het ministerie van Verkeer en Waterstaat, maar gaat nu door de overgang van het beleid inzake telecommunicatie en post naar het ministerie van Economische Zaken. De Rijksbijdrage is gekoppeld aan de voorwaarde dat 50% van de totale kosten van Kenniswijk door private partijen worden gedragen.

Toelichting op de mutatie:

De mutatie betreft de uitdeling van de prijsbijstelling tranche 2002 voor het project «Kenniswijk»

Artikel 01.04 Overige bijdragen vanuit het fonds

Opbouw uitgaven (in € 1000)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002		771 426	689 020	122 475	278 167	86 672	
1e suppl. begr 2002		45 379	38 571				
Mutatie		– 13 874	0	12 341	2 086	650	
Ontwerp-begr. 2003	827 695	802 931	727 591	134 816	280 253	87 322	–

Op dit artikel worden de bijdragen geraamd aan het Infrastructuurfonds voor de Betuweroute (BR) en de Hogesnelheidslijn (HSL). Op dit artikel wordt tevens een maximum van € 544,5 mln aan uitgekeerde en nog uit te keren prijsbijstelling geraamd over de Fes-bijdragen aan deze twee projecten.

De uitgaven aan de BR en de HSL worden op het Infrastructuurfonds geraamd op de artikelen 03.02 en 03.03.

Specificatie artikel 01.04

(x € 1 000)	2002	2003	2004	2005	2006
Betuwerroute	478 788	284 993	112 878	– 4 115	
HSL	324 143	429 478	10 515	284 368	87 322
Prijsbijstelling		13 120	11 423		
Totaal	802 931	727 591	134 816	280 253	87 322

Specificatie mutatie

(x € 1 000)	2002	2003	2004	2005	2006
Uitkering Pr.bijstelling BR	3 226	1 834	840	– 31	
Uitkering Pr.bijstelling HSL	2 413	3 197	78	2 117	650
Prijsbijstelling BR / HSL	– 19 513	– 5 031	11 423		
Mutatie	– 13 874	0	12 341	2 086	650

Toelichting op de mutatie:

De mutatie betreft de uitdeling van de prijsbijstelling tranche 2002 en de bijstelling van de resterende raming voor prijsbijstelling.

Artikel 01.07 Projecten in voorbereiding**Opbouw uitgaven (in € 1000)**

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002		63 643	183 634	195 489	195 534	226 561	
1e suppl. begr. 2002		31 933					
Mutatie		355	267	84 356	162 356	246 588	
Ontwerp-begr. 2003	0	95 931	183 901	279 845	357 890	473 149	473 149

Op de eerste plaats worden op dit artikel middelen geraamd voor de investeringsimpuls 1998, voor zover het Feswaardige projecten betreft. De concrete invulling van het pakket wordt in de Interdepartementale Commissie Economische Structuurbeleid (ICES) voorbereid. Inmiddels zijn voor veertien projectplannen voor de periode 1999 tot en met 2001 de gereserveerde gelden overgeheveld naar artikel 01.08 Investeringsimpuls 1998.

Op de tweede plaats is bij de voorbereiding van de begroting 2001 besloten om voor de jaren 2000 tot en met 2010 voor een bedrag van in totaal € 5 464 mln (exclusief prijsbijstelling) te investeren in de volgende clusters:

- Bereikbaarheid (€ 3 068 mln)
- Natuur, milieu en stedelijke ontwikkeling (€ 1 588 mln)
- Kennis (€ 808 mln)

Op de derde plaats zijn in het Strategisch Akkoord 2002 extra middelen voor mobiliteit en bereikbaarheid uitgetrokken. Het grootste deel van deze middelen (60%, zijnde € 1 476 mln tot en met 2010) is in het Fes gereserveerd. Over de precieze besteding van de middelen moet nog worden besloten.

Voor de projecten die voldoende zijn uitgewerkt, worden de middelen overgeheveld naar de Fes-artikelen die expliciet betrekking hebben op de bovenstaande uitgaven, zoals bijvoorbeeld artikel 01.08 Investeringsimpuls 1998. Voor zover dit nog niet het geval is, worden de projecten op dit artikel (01.07 Projecten in voorbereiding) geraamd.

Specificatie artikel 01.07						
(x € 1 000)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Impuls 1998: Vitaliteit steden	47 647	24 640	24 640	24 685	24 685	24 685
Impuls 1998: Milieu		13 613	13 613	13 613	13 613	13 613
Impuls 1998: Kennis		109 816	109 816	109 816	109 816	109 816
Impuls 2001: BIRK + Saneringsconcept.	48 284	35 832	47 776	47 776	55 325	55 325
Impuls 2001: Natuur, milieu en Stedel. Ontw./ sleutelprojecten					23 710	23 710
Strategisch Akkoord 2002			84 000	162 000	246 000	246 000
Totaal	95 931	183 901	279 845	357 890	473 149	473 149

Specificatie mutatie						
(x €1 000)	2002	2003	2004	2005	2006	
Mobiliteit en bereikbaarheid	0	0	84 000	162 000	246 000	
Uitkering prijsbijstelling BIRK en Saneringsconcept	355	267	356	356	588	
Mutatie	355	267	84 356	162 356	246 588	

Toelichting op de mutatie:

Betreft de in het Strategisch Akkoord 2002 beschikbaar gestelde middelen voor mobiliteit en bereikbaarheid alsmede de uitdeling van de prijsbijstellingstranche 2002 voor het project «BIRK en Saneringsconcept».

Artikel 01.08 Investeringsimpuls 1998

Opbouw uitgaven (in € 1000)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002		794 044	610 828	104 387	127 652	477 300	
1e suppl. begr 2002		14 193	4 615				
Mutatie		5 679	1 179	- 4 720	- 3 634	3 580	
Ontwerp-begr. 2003	570 948	813 916	616 622	99 667	124 018	480 880	1 095 312

Op dit artikel worden de bijdragen geraamd voor door de Interdepartementale Commissie Economische Structuur (ICES) goedgekeurde projectvoorstellen van de Investeringsimpuls 1998. Voor 2003 en latere jaren zijn, behoudens de reeks bereikbaarheid/voorfinanciering en vanuit de periode 1999–2002 doorgeschoven bedragen voor EMR, Konnect en Ketennetwerken, Clusters & ICT nog geen bedragen toegeedeeld. Over de verdeling van de bedragen voor de periode 2003–2010 heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden.

Op basis van de huidige besluitvorming worden de volgende bijdragen geraamd:

Specificatie artikel 01.08							
(x € 1 000)	Departement	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bereikbaarheid/Voorfinanciering private financiering		711 326	607 783	86 883	118 551	480 880	1 095 312
Prijsbijstelling voorfinanciering			773	12 784	5 467		
Milieu							
Milieutechnologie	EZ	15 429					
Milieutechnologie	VROM	5 123					
Kennis							
Nationaal Initiatief Duurzame Ontwikkeling	VROM	6 285					
St.kennisontwikkeling en -overdracht bodem	VROM	5 253					
Ondergronds Logistiek Systeem	V&W	1 843					
Experimentele Faciliteiten	EZ	11 345					
Gigaport	EZ	18 198					
Konnect	VenW	9 316	1 892				
EMR	VenW	4 796	3 451				
Watergraafsmeer	OCW	4 538					
Biomade	OCW	3 449					
Tehnocentra	OCW	5 445					
Ketennetwerken, Clusters en ICT	LNV	4 128	2 723				
Delfts Cluster	OCW	7 442					
Totaal		813 916	616 622	99 667	124 018	480 880	1 095 312

Specificatie mutatie					
(x € 1 000)	2002	2003	2004	2005	2006
Bereikbaarheid/voorfinanciering	5 679	4 490	647	883	3 580
Prijsbijstelling voorfinanciering		– 3 311	– 5 367	– 4 517	
Kennis					
Mutatie	5 679	1 179	– 4 720	– 3 634	3 580

Toelichting op de mutatie:

De mutatie betreft de uitdeling van de prijsbijstelling tranche 2002.

Artikel 01.09 Investeringsimpuls 2001

Opbouw uitgaven (in € 1000)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002		678 485	1 077 212	893 138	785 158	588 962	
1e suppl. begr 2002		21 186	6 500	6 500			
Mutatie		5 089	54 660	47 199	64 587	121 633	
Ontwerp-begr. 2003	590 099	704 760	1 138 372	946 837	849 745	710 595	653 168

Op dit artikel worden de bijdragen geraamd voor de Investeringsimpuls 2001 waartoe bij begrotingsvoorbereiding 2001 is besloten. Het gaat hierbij om een impuls van € 5 464 mln (exclusief prijsbijstelling) in de jaren 2000 tot en met 2010 voor de volgende uitgavenclusters:

- Bereikbaarheid (€ 3 068 mln)
- Natuur, milieu en vitaliteit steden (€ 1 588 mln)
- Kennis (€ 808 mln)

Voor de projecten uit dit investeringspakket die voldoende zijn uitgewerkt, worden de middelen geraamd op artikel 01.09 Investeringsimpuls 2001. Voor zover dit nog niet het geval is, worden de projecten op artikel 01.07 (Projecten in voorbereiding) geraamd.

Ook worden op dit artikel de middelen geraamd voor reeds bestaande Feswaardige projecten uit het Infrastructuurfonds die voorheen ten laste van de reguliere Rijksbegroting werden gefinancierd (overeenkomstig het zogenaamde «bruggetje» uit het Regeerakkoord 1998).

Specificatie artikel 01.09							
(x € 1 000)	Departement	2002	2003	2004	2005	2006	2007
bereikbaarh & stedelijke ontw	IF	345 259	753 033	735 365	640 039	444 761	316 826
Kennis ICT (onderw.)	OCW	47 899	47 776	47 776	47 776	47 776	47 776
Natuur milieu en stedelijke ontw (bedrijventerreinen)	EZ	8 908	13 444	13 444	7 166	4 778	
Kennis onderzoek en innovatie	EZ	31 018	28 888	28 888	23 888	23 888	23 888
Kennis onderzoek en innovatie	OCW	12 455	11 944	11 944	11 944	11 944	11 944
BIRK + saneringsregeling	VROM	11 680	0	0	0	0	0
Fes-bruggetje Regeerakkoord 1998	IF	247 541	283 287	109 420	118 932	117 448	252 734
Totaal		704 760	1 138 372	946 837	849 745	710 595	653 168

Specificatie mutatie					
(x € 1 000)	2002	2003	2004	2005	2006
Bereikbaarheid & sted. Ontw.	2 570	5 606	5 474	4 765	3 311
Kennis (ICT onderw.)	356	356	356	356	356
Nat. Milieu en sted. Ontw.	53	89	89	53	36
Kennis onderzoek en innovatie	178	178	178	178	178
Kennis onderzoek en innovatie Fes-brug	89	89	89	89	89
	1 843	48 342	41 013	59 146	117 663
Mutatie	5 089	54 660	47 199	64 587	121 633

Toelichting op de mutatie:

De mutatie betreft de uitdeling van de prijsbijstelling tranche 2002. De mutatie Fes-brug betreft tevens de overheveling van de geraamde prijsbijstelling op artikel 1.10 voor 2003 en latere jaren naar het ministerie van Financiën.

Artikel 01.10 Prijsbijstelling

Opbouw uitgaven (in € 1000)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002		25 992	57 197	46 154	64 571	126 316	
Mutatie		– 25 992	– 57 197	– 46 154	– 64 571	– 126 316	
Ontwerp-begr. 2003		–	–	–	–	–	–

De geraamde prijsbijstelling betreffende de verkeers- en vervoersuitgaven van de Investeringsimpuls 1994, de impuls voor de ruimtelijk-economische structuur van (destijds) € 858 mln, het cluster Bereikbaarheid van de Investeringsimpuls 1998 en alle uitgaven van de Investeringsimpuls 2001 zal met ingang van 2003 conform de systematiek op de Rijksbegroting (in jaarlijkse tranches en zonder nacalculaties) door het ministerie van Financiën worden uitgekeerd. Daarom is de prijsstelling op artikel 1.10 via het zogenaamde «bruggetje» overgeheveld naar het ministerie van Financiën.

02 Saldi

Artikel 02.01 Voordelig eindsaldo

Opbouw standen (in € 1000)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002		1 451 779	538 697	516 909	541 948	646 248	
1e suppl. begr 2002		– 81 120	– 119 218	– 83 733	– 78 963	– 108 020	
Mutatie		106 170	115 806	– 13 491	– 102 654	– 186 438	
Ontwerp-begr. 2003	2 104 979	1 476 829	535 285	419 685	360 331	351 790	37 813

Op dit artikel wordt het voordelig eindsaldo geraamd. Het voordelig eindsaldo is gelijk aan het positieve verschil in enig jaar tussen de ontvangsten inclusief batig beginsaldo en de uitgaven inclusief nadelig beginsaldo.

Toelichting op de mutatie

De nieuwe mutatie is per saldo het gevolg van de mutaties in de bijdragen aan de begrotingshoofdstukken en bij de ontvangsten. Een neerwaartse mutatie in de bijdragen leidt tot een opwaartse mutatie bij het voordelig eindsaldo. Een opwaartse mutatie bij de ontvangsten (inclusief het voordelig beginsaldo) heeft hetzelfde effect. De nieuwe mutatie is als volgt opgebouwd (de raming in 2007 vloeit voort uit de extrapolatie van de uitgaven en ontvangsten):

(x € 1 000)	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgavenmutatie 01.01	- 866	- 1 025	- 2 334	- 674	- 234
Uitgavenmutatie 01.02	- 160				
Uitgavenmutatie 01.03	- 68	- 68	- 68	- 68	- 68
Uitgavenmutatie 01.04	13 874		- 12 341	- 2 086	- 650
Uitgavenmutatie 01.07	- 355	- 267	- 84 356	- 162 356	- 246 588
Uitgavenmutatie 01.08	- 5 679	- 1 179	4 720	3 634	- 3 580
Uitgavenmutatie 01.09	- 5 089	- 54 660	- 47 199	- 64 587	- 121 633
Uitgavenmutatie 01.10	25 992	57 197	46 154	64 571	126 316
Ontvangstenmutatie 01.01	124 806	124 121	124 430	228 241	269 741
Ontvangstenmutatie 01.02	- 46 286	- 114 482	- 158 303	- 155 838	- 107 088
Mutatie voordelig beginsaldo		106 170	115 806	- 13 491	- 102 654
Totaal mutatie	106 170	115 806	- 13 491	- 102 654	- 186 438

2. ONTVANGSTEN

01 Ontvangsten van het fonds

Artikel 01.01 Overige ontvangsten uit aardgas

Opbouw ontvangsten (in € 1000)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002		1 638 600	1 337 290	1 054 585	922 989	998 316	
1e suppl. begr 2002		- 122 406	66 589	121 985	4 770	- 29 057	
Mutatie		124 806	124 121	124 430	228 241	269 741	
Ontwerp-begr. 2003	1 623 292	1 641 000	1 528 000	1 301 000	1 156 000	1 239 000	1 343 000

Op dit artikel zijn de voor het fonds bestemde overige ontvangsten uit aardgas geraamd. Het betreft 41,5% van de niet-belastingontvangsten uit aardgas, zoals geraamd op de begroting van Economische Zaken. Bij bepaling van de ontvangsten voor het Fes is gerekend zonder de EZ-ontvangsten van Energie Beheer Nederland (EBN) die voorheen werden afgedragen aan DSM in verband met de door DSM gehouden certificaten EBN B.V. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de inleiding van de algemene toelichting bij deze begroting. Voor de

gehanteerde olieprijsen en dollarkoersen wordt verwezen naar de tabel in hoofdstuk 3 van de algemene toelichting op de begroting.

Toelichting op de mutatie

De mutatie in de aardgasbaten wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere olieprijsen.

Artikel 01.02 Besparingen uit incidentele baten

Opbouw ontvangsten (in € 1000)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002	364 885	420 700	513 271	605 842	652 128	652 128	
1e suppl. begr 2002		29					
Mutatie		- 46 286	- 114 482	- 158 303	- 155 838	- 107 088	
Ontwerp-begr. 2003	364 885	374 443	398 789	447 539	496 290	545 040	569 415

Met ingang van 1999 worden eenmalige opbrengsten in de vermogenssfeer ten gunste van de staatsschuld gebracht en komen de daardoor structureel bespaarde rentelasten (gecorrigeerd voor eventuele dividend-derving) ten gunste van het Fes.

Voorzover de voeding betrekking heeft op opbrengsten van veilingen van rechten, wordt met ingang van 2002 op dit artikel de voeding van het Fes geraamd op basis van annuïteiten. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar de inleiding van de algemene toelichting bij deze begroting.

Toelichting op de mutatie:

Hernieuwde inzichten in de waardering van de portefeuille Staatsdeelnemingen hebben geleid tot een bijstelling en temporisering van de taakstelling verkoop staatsdeelneming.

02 Saldi

Artikel 02.01 Voordelig beginsaldo

Opbouw standen (in € 1000)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontwerp-begr. 2002		1 873 083	1 451 779	538 697	516 909	541 948	
1e suppl. begr 2002		231 896	- 81 120	- 119 218	- 83 733	- 78 963	
Mutatie			106 170	115 806	- 13 491	- 102 654	
Ontwerp-begr. 2003	2 290 385	2 104 979	1 476 829	535 285	419 685	360 331	351 790

Op dit artikel wordt het batig eindsaldo van het voorafgaande jaar geraamd, welk saldo op grond van het eerste lid van artikel 4 van de Wet Fes ten gunste van de begroting van het fonds in enig jaar komt (zie ook de toelichting bij uitgavenartikel 02.01 Voordelig eindsaldo).

Toelichting op de mutatie

De nieuwe mutatie sluit aan op de mutatie in het batig eindsaldo (uitgavenartikel 02.01) en is bij dat artikel nader toegelicht.